

Фінанси, банківська справа і страхування

УДК 330.34.01:330.341.1:658

Петрушка Тетяна Олексіївна

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка»*

Петрушка Татьяна Алексеевна

*кандидат экономических наук,
доцент кафедры экономики предприятия и инвестиций
Национальный университет «Львовская политехника»*

Petrushka Tetyana

*PhD, Associate Professor of the Department of
Business Economics and Investment
Lviv Polytechnic National University
ORCID: 0000-0002-2005-5573*

Юрків Руслан Русланович

*аспірант кафедри фінансів, грошового обігу та кредиту
Львівського національного університету імені Івана Франка*

Юркив Руслан Русланович

*аспирант кафедры финансов, денежного оборота и кредита
Львовского национального университета имени Ивана Франко*

Yurkiv Ruslan

*Post-Graduate Student of the Department of
Finance, Money Circulation and Credit
Ivan Franko National University of Lviv
ORCID: 0000-0001-9016-6634*

Петрушка Катерина Ігорівна

*кандидат технічних наук, асистент кафедри хімічної інженерії
Національний університет «Львівська політехніка»*

Петрушка Екатерина Игоревна

*кандидат технических наук, ассистент кафедры химической инженерии
Национальный университет «Львовская политехника»*

Petrushka Kateryna

*PhD, Assistant of the Department of Chemical Engineering
Lviv Polytechnic National University*

ORCID: 0000-0002-7905-759X

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО
ПОТЕНЦІАЛУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ
ПІДПРИЄМСТВ У СФЕРІ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОНОВЛЕННЯ
ВИРОБНИЦТВА**

**МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ ФИНАНСОВОГО
ПОТЕНЦИАЛА ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МАЛЫХ
ПРЕДПРИЯТИЙ В СФЕРЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ОБНОВЛЕНИЯ
ПРОИЗВОДСТВА**

**METHODOLOGICAL BASES FOR THE ASSESSMENT OF THE
FINANCIAL POTENTIAL OF INVESTMENT ACTIVITIES OF SMALL
ENTERPRISES IN THE TECHNOLOGICAL RENEWAL OF
PRODUCTION**

Анотація. На даний час багато українських підприємств характеризуються низьким рівнем їх технологічного розвитку. Внаслідок цього продукція таких підприємств є неконкурентоспроможною, що не дає змоги одержувати належні обсяги доходів та прибутків від провадження підприємствами своєї господарської діяльності. Проте,

підвищення рівня технологічного розвитку компаній часто потребує вкладення значних обсягів фінансових ресурсів у реалізацію інвестиційних програм технічного переозброєння підприємств. Для багатьох з них залучення цих ресурсів являє собою досить складне завдання, вирішення якого вимагає попереднього оцінювання величини фінансового потенціалу підприємств. Особливо це стосується малих підприємств, для багатьох з яких є характерною обмеженість наявних фінансових ресурсів. Враховуючи це, метою цієї роботи є розроблення методологічних засад оцінювання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності малих підприємств у сфері технологічного оновлення виробництва. Показано, що під фінансовим потенціалом інвестиційної діяльності підприємства варто розуміти його здатність залучати фінансові ресурси з метою забезпечення цієї діяльності. Виділено види фінансового потенціалу інвестиційної діяльності малих підприємств. Зазначено, що будь-який різновид фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємства міститиме три складники, а саме: потенціал залучення фінансових ресурсів з внутрішніх джерел підприємства, потенціал поповнення власного капіталу за рахунок зовнішніх джерел (зокрема, за рахунок внесків сторонніх осіб у пайовий капітал підприємства) та позичковий потенціал підприємства. Побудовано модель оцінювання економічної ефективності інвестування у технологічне оновлення виробництва. Ця модель базується на виділенні технологічної складової основних виробничих засобів підприємства, тобто тієї частини цих засобів, заміна якої відбувається при переході від існуючої технології виробництва продукції до нового більш прогресивного технологічного процесу її виготовлення. Встановлено послідовність формування інвестиційної програми технологічного оновлення виробництва з одночасним визначенням можливих обсягів фінансового забезпечення реалізації цієї програми з використанням тих чи інших джерел такого забезпечення.

Ключові слова: фінансовий потенціал, інвестиційна діяльність, мале підприємство, технологічне оновлення, технічне переозброєння.

Анотація. В настоящее время многие украинские предприятия характеризуются низким уровнем их технологического развития. Вследствие этого продукция таких предприятий является неконкурентоспособной, что не позволяет получать надлежащие объемы доходов и прибыли от осуществления предприятиями своей хозяйственной деятельности. Однако повышение уровня технологического развития компаний часто требует вложения значительных объемов финансовых ресурсов в реализацию инвестиционных программ технического перевооружения предприятий. Для многих из них привлечение этих ресурсов представляет собой достаточно сложную задачу, решение которой требует предварительной оценки величины финансового потенциала предприятий. Особенно это касается малых предприятий, для многих из которых характерна ограниченность имеющихся финансовых ресурсов. Учитывая это, целью данной работы является разработка методологических основ оценки финансового потенциала инвестиционной деятельности малых предприятий в сфере технологического обновления производства. Показано, что под финансовым потенциалом инвестиционной деятельности предприятия следует понимать его способность привлекать финансовые ресурсы с целью обеспечения этой деятельности. Выделены виды финансового потенциала инвестиционной деятельности малых предприятий. Отмечено, что любой вид финансового потенциала инвестиционной деятельности предприятия должен содержать три составляющие, а именно: потенциал привлечения финансовых ресурсов из внутренних источников предприятия, потенциал пополнения собственного капитала за счет внешних источников (в частности, за

счет взносов посторонних лиц в паевой капитал предприятия) и ссудный потенциал предприятия. Построена модель оценки экономической эффективности инвестирования в технологическое обновление производства. Эта модель базируется на выделении технологической составляющей основных средств предприятия, то есть той части этих средств, замена которой происходит при переходе от существующей технологии производства продукции к новому более прогрессивному технологическому процессу ее изготовления. Установлена последовательность формирования инвестиционной программы технологического обновления производства с одновременным определением возможных объемов финансового обеспечения реализации этой программы с использованием тех или иных источников такого обеспечения.

Ключевые слова: *финансовый потенциал, инвестиционная деятельность, малое предприятие, технологическое обновление, техническое перевооружение.*

Summary. *Currently, many Ukrainian enterprises are characterized by a low level of technological development. As a result, the products of these enterprises are uncompetitive, which does not allow them to obtain adequate amounts of income and profits from their economic activities. However, the increase in the level of technological development of companies often requires the investment of significant amounts of financial resources in implementing investment programs for the technical re-equipment of enterprises. For many of them, attracting these resources is a rather difficult task, the solution of which requires a preliminary assessment of the financial potential of enterprises. This is especially true for small businesses, many of which are characterized by limited financial resources. Considering this, the purpose of this work is to develop methodological principles for the assessment of the financial potential*

of investment activities of small enterprises in the technological renewal of production. It is shown that the financial potential of the investment activity of the enterprise should be regarded as its ability to attract financial resources in order to ensure this activity. The types of the financial potential of investment activity of small enterprises are singled out. It is noted that any kind of financial potential of investment activity of the enterprise will contain three components, namely: the potential to attract financial resources from internal sources of the enterprise, the potential to replenish equity from external sources (in particular, through contributions to third parties) and loan potential of the enterprise. A model for evaluating the economic efficiency of investing in the technological renewal of production is built. This model is based on the allocation of the technological component of the fixed assets of the enterprise, i.e. that part of these funds, the replacement of which occurs in the transition from the existing technology of production to a new more advanced technological process. The sequence of formation of the investment program of the technological renewal of production with the simultaneous definition of possible volumes of financial maintenance of this program realization with the use of these or those sources of such maintenance is established.

Key words: *financial potential, investment activity, small enterprise, technological renewal, technical re-equipment.*

Постановка проблеми. Одним з пріоритетних напрямів забезпечення зростання економіки України є розвиток малого бізнесу. Такий розвиток дасть можливість підвищити частку малих підприємств у структурі національного продукту, збільшити рівень зайнятості населення, скоротити відтік працездатних осіб за кордон тощо. Проте, на шляху економічного розвитку малих підприємств України постають різноманітні бар'єри, одним з яких є нестача у цих підприємств належних фінансових ресурсів. Зокрема, це стосується необхідних коштів у реалізацію програм

технологічного оновлення виробництва, що є необхідною умовою підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції. При цьому, як показує досвід господарювання, нестача у малих підприємств фінансових ресурсів для провадження їх інвестиційної діяльності у сфері технологічного оновлення виробництва, поряд із об'єктивними причинами, часто зумовлена відсутністю у власників та менеджерів таких підприємств належних компетентностей у питаннях розроблення та реалізації фінансово-інвестиційних стратегій. У зв'язку з цим варто виявити резерви зростання фінансових можливостей малих українських підприємств на засадах підвищення рівня цих компетентностей. Вирішення цього завдання потребує оцінювання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності малих підприємств у сфері технологічного оновлення виробництва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанню оцінювання сукупного економічного потенціалу підприємств та окремих його різновидів, зокрема фінансового та інвестиційного потенціалу, присвячено значну кількість наукових праць. Серед науковців, що досягли значного успіху у вирішенні цього питання, варто назвати таких вчених, як О. В. Ареф'єва [1], Д. М. Васильківський [2], О. І. Гончар [3], В. А. Гришко [4], А. Р. Дунська [5], О. В. Іваненко [6], Л. А. Квятковська [10], В. О. Кунцевич [7], Л. І. Лесик [8], Н. А. Мамонтова [9], О. І. Маслак [10], Т. В. Харчук [1], В. В. Хачатрян [3], Н. Я. Шкроміда [11] та ін. Цими дослідниками було встановлено сутність економічного потенціалу підприємств та його різновидів, виділено чинники формування та запропоновано методи їх оцінювання. Також низкою науковців, зокрема, такими, як О. Л. Політанська [12], М. Піва [13], О. Ю. Ємельянов [14, 15] та ін., розглянуто низку закономірностей технологічних змін на підприємствах та розроблено рекомендації щодо удосконалення цих змін. Водночас, залишається остаточно невирішеним і потребує подальших досліджень питання оцінювання фінансового потенціалу інвестиційної

діяльності малих підприємств у сфері технологічного оновлення виробництва.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розроблення методологічних засад оцінювання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності малих підприємств у сфері технологічного оновлення виробництва. Досягнення поставленої мети потребує вирішення таких завдань: встановити сутність та виділити основні види фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств; побудувати модель оцінювання економічної ефективності інвестування у технологічне оновлення виробництва; встановити послідовність формування інвестиційної програми технологічного оновлення виробництва з одночасним визначенням можливих обсягів фінансового забезпечення реалізації цієї програми з використанням тих чи інших джерел такого забезпечення.

Виклад основного матеріалу. Під фінансовим потенціалом інвестиційної діяльності підприємства варто розуміти його здатність залучати фінансові ресурси з метою забезпечення цієї діяльності. При цьому слід відзначити існування низки різновидів цього потенціалу.

Зокрема, доцільно виділити наявний, сукупний та перспективний фінансовий потенціал інвестиційної діяльності. Наявний фінансовий потенціал інвестиційної діяльності підприємства характеризує його поточну здатність залучати фінансові ресурси для забезпечення цієї діяльності. Водночас, сукупний фінансовий потенціал інвестиційної діяльності підприємства, окрім наявного потенціалу, включає також і існуючий резерв зростання наявного фінансового потенціалу інвестиційної діяльності завдяки реалізації заходів, що не потребують вкладення інвестицій. Зокрема, до таких заходів можуть відноситися покращення компетентності управлінських працівників підприємства у питаннях формування його фінансового потенціалу та вдосконалення

інформаційного забезпечення процесу ухвалення фінансово-інвестиційних рішень на підприємстві.

Зрештою, перспективний фінансовий потенціал інвестиційної діяльності підприємства являє собою його здатність залучати фінансові ресурси для забезпечення цієї діяльності у майбутньому. Головними базисними чинниками, які справляють вплив на формування перспективного фінансового потенціалу інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання, є поліпшення у майбутньому компетентності управлінських працівників підприємства, інформаційного забезпечення їх діяльності та умов функціонування підприємства. Отже, перспективний фінансовий потенціал інвестиційної діяльності підприємства міститиме дві основні складові: наявний фінансовий потенціал цієї діяльності та очікувану зміну цього потенціалу в майбутньому. Своєю чергою, наявний фінансовий потенціал інвестиційної діяльності фірми включатиме його реалізовану та нереалізовану частини.

Також доцільно виділити загальний, ефективний та оптимальний фінансовий потенціал інвестиційної діяльності підприємства. Загальний фінансовий потенціал інвестиційної діяльності підприємства може бути оцінено загальною величиною фінансових ресурсів, яку може залучити підприємство. Ефективний фінансовий потенціал інвестиційної діяльності може бути оцінений максимальною величиною фінансових ресурсів, яку може залучити підприємство, забезпечивши при цьому зростання фінансових результатів господарської діяльності. Отже, загальний фінансовий потенціал інвестиційної діяльності підприємства містить ефективний та надлишковий потенціал. Зрештою, оптимальний фінансовий потенціал інвестиційної діяльності підприємства може бути оцінений такою величиною фінансових ресурсів, яку може залучити підприємство, забезпечивши при цьому максимальне зростання фінансових результатів його господарської діяльності.

При цьому будь-який різновид фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємства міститиме три складники, а саме: потенціал залучення фінансових ресурсів з внутрішніх джерел підприємства, потенціал поповнення власного капіталу за рахунок зовнішніх джерел (зокрема, за рахунок внесків сторонніх осіб у пайовий капітал підприємства) та позичковий потенціал підприємства.

Оскільки одним з головних напрямів інвестиційної діяльності підприємств є інвестування у заходи з технологічного оновлення виробництва, то варто виділити відповідний цьому напрямку різновид фінансового потенціалу суб'єктів господарювання. При цьому формування оптимального фінансового потенціалу інвестиційної діяльності малих підприємств у сфері технологічного оновлення виробництва повинно базуватися на попередньому відборі тих інвестиційних заходів з такого оновлення, реалізація яких є доцільною. Своєю чергою, вирішення завдання такого відбору потребує побудови моделі оцінювання економічної ефективності інвестування у технологічне оновлення виробництва.

Слід відзначити ту обставину, що впровадження на підприємстві нової технології часто викликає потребу у припиненні експлуатації основних засобів, які фізично ще можуть функціонувати, однак, є застарілими морально. При цьому потрібно розглядати два можливі випадки здійснення заміни застарілих основних засобів підприємства, а саме:

1) коли впровадження нової технології виготовлення продукції зумовлює потребу в повному заміщенні основних засобів, які беруть участь у виробництві цієї продукції;

2) коли впровадження нової технології викликає необхідність у заміщенні лише частини основних засобів підприємства, які беруть безпосередню участь у виробництві певної продукції. У подальшому цю

частину основних засобів будемо називати їх технологічною складовою. Інакше кажучи, під технологічною складовою основних засобів підприємства слід розуміти сукупність елементів активної частини його засобів праці, які зумовлюють особливості застосовуваних технологій та потребують повної заміни у випадку переходу від однієї технології виготовлення продукції до іншої. Таким чином, до технологічної складової основних засобів у переважній більшості випадків відносяться, зокрема, робочі машини і устаткування, тоді як, наприклад, транспортні засоби у неї не входять.

За таких умов прибутковість інвестування у певний проект технологічного оновлення виробництва на підприємстві може бути оціненою за допомогою такої формули:

$$П = \frac{c_1 - c_2 - k_1 \cdot E_a + \Delta c_2}{k_2 \cdot \alpha}, \quad (1)$$

де $П$ – прибутковість інвестування у певний проект технологічного оновлення виробництва на підприємстві, частки одиниці; c_1, c_2 – повна собівартість одиниці продукції відповідною за старою та за новою технологіями, грн.; k_1 – відношення залишкової вартості технологічної складової основних засобів за старою технологією до натурального обсягу виготовлення продукції за нею, грн.; E_a – норма амортизаційних відрахувань за так званим актуаріальним методом нарахування амортизації, частки одиниці; Δc_2 – приріст ціни одиниці продукції у разі переходу до її виробництва за допомогою нової більш прогресивної технології, обумовлений підвищенням якості цієї продукції внаслідок такого переходу, грн.; k_2 – питома капіталомісткість продукції за новою технологією, грн.; α – частка від питомих інвестицій k_2 , що відповідає частці технологічної складової основних засобів, яку повинен вкласти власник старої технології у розрахунку на одиниці продукції, якщо він

бажає здійснити заміну цієї технології на нову ресурсозберігаючу, частки одиниці.

При цьому норма амортизаційних відрахувань за актуаріальним методом нарахування амортизації обчислюється за такою відомою формулою:

$$E_a = \frac{E}{(1 + E)^T - 1}, \quad (2)$$

де E – нормальна прибутковість інвестицій, тобто мінімально можлива їх прибутковість, за якої інвестори погодяться вкласти кошти у даний вид економічної діяльності, частка одиниці; T – тривалість експлуатації відповідних основних засобів, років.

Відзначимо, що добуток E_a на k_1 у формулі (1) за своїм економічним змістом являє собою питому величину недоамортизації технологічної складової основних засобів за старою технологією у разі передчасної її заміни на новий технологічний процес виготовлення продукції.

Отже, заміна старої технології виробництва продукції на нову буде доцільною, якщо виконуватиметься така умова:

$$П > E. \quad (3)$$

Необхідно відмітити той факт, що на підприємствах доволі часто реалізують одночасно декілька проектів технологічного оновлення виробництва, тобто їх інвестиційну програму. Тоді, враховуючи представлену вище модель (1), можна подати таку послідовність формування інвестиційної програми технологічного оновлення виробництва з одночасним визначенням можливих обсягів фінансового забезпечення реалізації цієї програми з використанням тих чи інших джерел такого забезпечення:

1) оцінювання за допомогою моделі (1) економічної ефективності кожного інвестиційного заходу щодо технологічного оновлення виробництва на підприємстві;

2) використовуючи нерівність (3), відбір тих інвестиційних заходів, реалізація яких є доцільною та оцінювання загальної потреби в інвестиціях для здійснення відповідних інвестиційних проектів;

3) визначення можливих джерел фінансового забезпечення сформованої інвестиційної програми технологічного оновлення виробництва на підприємстві;

4) встановлення умов та обмежень використання кожного з різновидів джерел фінансового забезпечення сформованої інвестиційної програми технологічного оновлення виробництва на підприємстві. Зокрема, це стосується з'ясування думок власників підприємства стосовно частки прибутку, яку вони погодяться вкласти у реалізацію інвестиційних проектів, залежно від сподіваної прибутковості інвестування у ці проекти;

5) ранжування відібраних на другому етапі інвестиційних заходів у порядку зниження значень прибутковості інвестування у їх провадження, яка обчислюється за формулою (1);

6) відбір найбільш прибуткових проектів, які можуть бути реалізованими за рахунок частини чистого прибутку підприємства;

7) визначення тих проектів, окрім відібраних на попередньому етапі, які можуть бути реалізованими за рахунок зовнішніх джерел фінансування, зокрема, за рахунок банківського кредиту;

8) якщо наявні можливості фінансового забезпечення реалізації запланованої інвестиційної програми перевищують потребу підприємства в інвестиціях, то розгляд потреби в коригуванні структури такого забезпечення (зокрема, шляхом здійснення частини проектів не за рахунок прибутку підприємства, а за рахунок кредитування);

9) якщо наявні можливості фінансового забезпечення реалізації запланованої інвестиційної програми є меншими за потребу підприємства в інвестиціях, то визначення шляхів додаткового забезпечення цієї потреби

у майбутньому (зокрема, завдяки відтермінуванню реалізації менш прибуткових та (або) більш капіталомістких проектів).

Отже, величина фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємства у сфері технологічного оновлення виробництва може визначатися таким чином:

- якщо наявні можливості фінансового забезпечення реалізації запланованої інвестиційної програми перевищують потребу підприємства в інвестиціях, то величина його фінансового потенціалу дорівнюватиме обсягу цієї потреби;
- якщо наявні можливості фінансового забезпечення реалізації запланованої інвестиційної програми є меншими за потребу підприємства в інвестиціях, то величина його фінансового потенціалу дорівнюватиме обсягам цих наявних фінансових можливостей.

За таких умов рівень достатності наявного у підприємства фінансового потенціалу його інвестиційної діяльності у сфері технологічного оновлення виробництва визначатиметься діленням величини цього потенціалу на потрібний обсяг інвестицій у реалізацію програми заходів з технологічного оновлення.

З метою оцінювання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності малих підприємств у сфері технологічного оновлення виробництва було сформовано вибірку із сорока таких підприємств, які розташовано у західному регіоні України і належать до трьох видів економічної діяльності (табл. 1)

Дані про рівень фінансового потенціалу інвестиційної діяльності малих підприємств у сфері технологічного оновлення виробництва

Назви показників	Значення показників за видами економічної діяльності		
	Харчова промисловість	Виробництво будівельних матеріалів	Виробництво виробів з металу
1. Загальна кількість підприємств, що розглядалися	16	14	10
2. Кількість підприємств, які протягом 2017-2020 рр. здійснювали технологічне оновлення виробництва	6	8	5
3. Середній рівень достатності фінансового потенціалу для реалізації проектів технологічного оновлення виробництва у підприємств, які провадили таку реалізацію	0,680	0,585	0,614
4. Середня частка реалізованої частини фінансового потенціалу здійснення проектів технологічного оновлення виробництва у підприємств, які провадили таку реалізацію, у загальному обсязі цього потенціалу	0,480	0,524	0,509
5. Середня частка внутрішніх джерел коштів у складі реалізованої частини фінансового потенціалу здійснення проектів технологічного оновлення виробництва у підприємств, які провадили таку реалізацію	0,696	0,635	0,714

Джерело: складено авторами

Як випливає з даних, представлених у табл. 1, середній рівень достатності фінансового потенціалу для реалізації проектів технологічного оновлення виробництва у досліджуваних малих підприємств, які провадили таку реалізацію, коливається за видами економічної діяльності від 0,585 до 0,680. При цьому середня частка реалізованої частини фінансового потенціалу здійснення проектів технологічного оновлення виробництва у підприємств, які провадили таку реалізацію, у загальному

обсязі цього потенціалу становить біля 50%. Також варто відзначити, що реалізовано цей потенціал було переважно за рахунок внутрішніх джерел коштів. Таким чином, досліджувані підприємства потребують збільшення фінансового потенціалу для реалізації проектів технологічного оновлення виробництва та підвищення рівня реалізації цього потенціалу, зокрема, завдяки зростанню частки позичкового фінансування серед джерел фінансового забезпечення провадження цих проектів.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Під фінансовим потенціалом інвестиційної діяльності підприємства варто розуміти його здатність залучати фінансові ресурси з метою забезпечення цієї діяльності. При цьому слід відзначити існування низки різновидів цього потенціалу. Зокрема, доцільно виділити наявний, сукупний та перспективний фінансовий потенціал інвестиційної діяльності. При цьому будь-який різновид фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємства міститиме три складники, а саме: потенціал залучення фінансових ресурсів з внутрішніх джерел підприємства, потенціал поповнення власного капіталу за рахунок зовнішніх джерел (зокрема, за рахунок внесків сторонніх осіб у пайовий капітал підприємства) та позичковий потенціал підприємства. Оскільки одним з головних напрямів інвестиційної діяльності підприємств є інвестування у заходи з технологічного оновлення виробництва, то варто виділити відповідний цьому напрямку різновид фінансового потенціалу суб'єктів господарювання. При цьому формування оптимального фінансового потенціалу інвестиційної діяльності малих підприємств у сфері технологічного оновлення виробництва повинно базуватися на попередньому відборі тих інвестиційних заходів з такого оновлення, реалізація яких є доцільною. Своєю чергою, вирішення завдання такого відбору може бути здійснено шляхом застосування побудованої у цій роботі моделі оцінювання економічної ефективності інвестування у технологічне оновлення

виробництва. Також варто відзначити, що величина фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємства у сфері технологічного оновлення виробництва може визначатися таким чином: якщо наявні можливості фінансового забезпечення реалізації запланованої інвестиційної програми перевищують потребу підприємства в інвестиціях, то величина його фінансового потенціалу дорівнюватиме обсягу цієї потреби; якщо ж наявні можливості фінансового забезпечення реалізації запланованої інвестиційної програми є меншими за потребу підприємства в інвестиціях, то величина його фінансового потенціалу дорівнюватиме обсягам цих наявних фінансових можливостей. Подальші дослідження слід присвятити встановленню впливу, який справляє величина кредитного відсотка на фінансовий потенціал інвестиційної діяльності малих підприємств.

Література

1. Ареф'єва О. В., Харчук Т. В. Економічні засади формування потенціалу підприємства // Актуальні проблеми економіки. 2008. №7 (85). С. 71-76.
2. Васильківський Д. М. Систематизація складових елементів економічного потенціалу підприємства у рамках концепції механізму підвищення // Наука й економіка. 2014. № 2(34). С. 115-120.
3. Гончар О. І., Хачатрян В. В. Інноваційність – сучасна умова розвитку підприємницького потенціалу // Підприємництво і торгівля. 2018. № 23. С. 77-81.
4. Гришко В. А. Показники та методи оцінювання інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств // Схід. Аналітично-інформаційний журнал. 2010. № 7(107). С. 18-21.

5. Дунська А. Р. Індикатори оцінки інноваційного потенціалу розвитку промислового підприємства в умовах світового ринку // Вісник НТУ "ХП". 2013. № 44 (1017). С. 48-58.
6. Іваненко О. В. Формування потенціалу ресурсозбереження соціально-економічних систем // Економіка. Фінанси. Право. 2013. № 8. С. 7-10.
7. Кунцевич В. О. Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки // Актуальні проблеми економіки. 2004. № 7(37). С. 123-130.
8. Лесик Л. І. Типологія видів і чинників формування економічного потенціалу підприємства // Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23.12. С. 271-278.
9. Мамонтова Н. А. Побудова системи управління вартістю компанії // Актуальні проблеми економіки. 2010. № 1(103). С. 21–26.
10. Маслак О. І., Квятковська Л. А. Основні етапи оцінювання стратегічного потенціалу підприємства // Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент»: Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. 2012. Вип. 9 (34). Ч. 1. С. 201–210.
11. Шкроміда Н. Я. Комплексна оцінка економічного потенціалу суб'єктів господарювання // Економічний аналіз: Зб. наук праць. Тернопіль: ТНУ, 2011. Вип.9, ч.1. С. 383-386.
12. Політанська О. Л. Вплив технологічності інноваційної продукції машино- та приладобудування на економічну ефективність її виробництва // Актуальні проблеми економіки. 2009. № 3 (69). С. 105–113.
13. Piva M., Vivarelli M. Technological change and employment: is Europe ready for the challenge // Eurasian. Bus. Rev. 2018. Vol. 8(1). P. 13-32.
14. Yemelyanov O., Symak A., Petrushka T., Lesyk R. & Lesyk L. Evaluation of adaptability of Ukrainian economy to changes in prices for energy

- carriers and to energy market risks // *Energies*. 2018. Vol. 11 (12). P. 3529.
15. Yemelyanov O., Symak A., Petrushka T., Zahoretska O., Kusiya M., Lesyk R. & Lesyk L. Changes in Energy Consumption, Economic Growth and Aspirations for Energy Independence: Sectoral Analysis of Uses of Natural Gas in Ukrainian Economy // *Energies*. 2019. Vol. (12(24)). P. 4724.

References

1. Arefyeva, O. V.; Kharchuk T. V. (2008). Ekonomichni zasady formuvannya potentsialu pidpryyemstva. Aktualni problemy ekonomiky, №7 (85), 71-76.
2. Vasylykivskiy, D. M. (2014). Systematyzatsiia skladovykh elementiv ekonomichnoho potentsialu pidpryyemstva u ramkakh kontseptsii mekhanizmu pidvyshchennia. *Nauka y ekonomika*, 2(34), 115-120.
3. Ghonchar, O. I.; Khachatryan, V. V. (2018). Innovacijnistj – suchasna umova rozvytku pidpryyemnyckogho potentsialu. *Pidpryyemnyctvo i torghivlja*, 23, 77-81.
4. Ghryshko, V. A. (2010). Pokaznyky ta metody ocinjuvannja innovacijnogho potentsialu mashynobudivnykh pidpryyemstv. *Skhid. Analitychno-informacijnyj zhurnal*, 7(107), 18-21.
5. Dunsjka, A. R. (2013). Indykatory ocinky innovacijnogho potentsialu rozvytku promyslovogho pidpryyemstva v umovakh svitovogho rynku. *Visnyk NTU "KhPI"*, 44 (1017), 48-58.
6. Ivanenko, O. V. (2012). Formuvannia potentsialu resursozberezhennia sotsialno-ekonomichnykh system. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, 8, 7-10.
7. Kuntsevych, V. O. (2004). Poniattia finansovoho potentsialu rozvytku pidpryyemstva ta yoho otsinky. *Aktualni problemy ekonomiky*, 7(37), 123-130.

8. Lesyk, L. I. (2013). Typolohiia vydiv i chynnykiv formuvannia ekonomichnoho potentsialu pidpryiemstva. Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy, 23 (12), 271-278.
9. Mamontova, N. A. (2010). Pobudova systemy upravlinnia vartistiu kompanii. Aktualni problemy ekonomiky, № 1(103), 21–26.
10. Maslak, O. I.; Kviatkovska, L. A. (2012). Osnovni etapy otsiniuvannia stratehichnoho potentsialu pidpryiemstva. Ekonomichni nauky. Seriia «Ekonomika ta menedzhment»: Zbirnyk naukovykh prats. Lutskyyi natsionalnyi tekhnichnyi universytet, 9 (34), 1, 201–210.
11. Shkromida, N. Ya. (2011). Kompleksna otsinka ekonomichnoho potentsialu subiektiv hospodariuvannia. Ekonomichniy analiz: Zb. nauk prats. – Ternopil: TNU, 9 (1), 383-386.
12. Politanska, O. L. (2009). Vplyv tekhnolohichnosti innovatsiinoi produktsii mashyno- ta pryladobuduvannia na ekonomichnu efektyvnist yii vyrobnytstva // Aktualni problemy ekonomiky, 3 (69), 105–113.
13. Piva, M.; Vivarelli, M. (2018). Technological change and employment: is Europe ready for the challenge. Eurasian. Bus. Rev., 1-20.
14. Yemelyanov, O.; Symak, A.; Petrushka, T.; Lesyk, R.; Lesyk, L. (2018). Evaluation of adaptability of Ukrainian economy to changes in prices for energy carriers and to energy market risks. Energies, 11 (12), 3529.
15. Yemelyanov, O.; Symak, A.; Petrushka, T.; Zahoretska, O.; Kusiyy, M.; Lesyk, R.; Lesyk, L. (2019). Changes in Energy Consumption, Economic Growth and Aspirations for Energy Independence: Sectoral Analysis of Uses of Natural Gas in Ukrainian Economy. Energies, (12(24)), 4724.